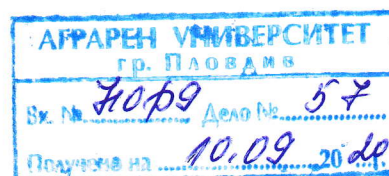

РЕЦЕНЗИЯ

Върху дисертационен труд за получаване на образователна и научна степен доктор по:

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.8. Икономика

Научна специалност: Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)

Автор на дисертационния труд: Горан (Зоран) Лапчевич – задочен докторант към катедра Мениджмънт и маркетинг при Аграрен университет Пловдив.

Тема на дисертационния труд: Веригата на стойността при отглеждането на грозде и производството на вино в сръбските винарни

Рецензент: проф. дн Димитър Иванов Костов 3. Социални, стопански и правни науки, 3.8. Икономика, от ВУСИ Пловдив, определен за член на научното жури със Заповед № РД-16-559 от 01.07.2020 г. на Ректора на АУ Пловдив и на заседание на научното жури.

1. Кратко представяне на кандидата

Горан Лапчевич е роден на 17 март 1970 в Сърбия. Завършил е магистратура в Университета в Белград. Има завършена и втора магистратура в същия университет. Има 18 години професионален опит в областта на предоставянето на услуги за икономическо развитие на бизнеса. Лектор е в Колежа по професионален бизнес в Крушевац. Бил е директор на регионалния център за развитие на малки и средни предприятия. Председател е на асамблеята на асоциацията на агенциите за регионално развитие на Сърбия. Горан Лапчевич заема и други ръководни постове в различни държавни и международни институции. Бил е и продължава да бъде ръководител на много национални и международни проекти. Има голям брой публикации. Владее английски и словенски езици.

2. Актуалност на проблема

Отглеждането на грозде и производството на вино е важен подотрасъл на селското стопанство на Сърбия. Сърбия попада в благоприятна зона за отглеждане на грозде и производство на вино. В страната има голям брой винарни и тяхното производство зависи изцяло от производството на

грозде. Ефективността на производството на грозде и вино е много тясно свързана със съвременните условия на икономическия бизнес.

В тази връзка настоящото изследване и дисертационния труд е не само актуален, но и важен от практическо значение за Сърбия.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследването

Предмета на дисертационния труд е изследване конкурентоспособността на Производството на вино във винарните на Сърбия.

Може определено да се каже, че фактора конкурентоспособност е много важен за този подотрасъл за селското стопанство, защото независимо че Сърбия има големи традиции във винопроизводството, то в тази част на Европа конкуренцията е много голяма. Това показва, че предмета на дисертационното изследване е много точно определен.

Обект на изследването са 21 броя винарни в Сърбия. В разработката са определени лозаро-винарските райони и области в зависимост от тяхното производство на грозде с определена захарност. Това е важен въпрос, защото е тясно свързан с качеството на гроздето и виното и неговата конкурентоспособност на пазара.

Целта на дисертационния труд е да се анализират веригите от стойност във винарския бизнес и се предложат мерки за подобряване на конкурентоспособността в подотрасъла.

Считам, че целта е много ясно, точно и кратко определена. Тя отговаря напълно на заглавието на дисертационния труд.

Изследователските задачи са също точно определени и са подредени в порядък, който позволява да се постигне поставената цел. Този порядък позволява да се предостави информация от предходящите към следващите изследователски задачи.

Хипотезите на дисертационния труд са дефинирани от общата хипотеза. Те са свързани с проблемите, които има да се решават в подотрасъла и кои от тях какво място заемат в общата хипотеза.

Методите, които се използват в изследването са традиционни и дават възможност да се направи пълен и добър анализ на обекта и неговите структури. Те позволяват изводите да бъдат достоверни и постигащи целта на изследването.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати

Дисертационният труд е в обем от 180 страници, включва четири части, обхващащи теоретичните постановки, анализ на обектите, препоръки и заключения. Материалите са представени в таблици и фигури, които отразяват анализа и състоянието на изследвания обект.

Онагледяването и представянето на изследвания обект и резултатите са добре оформени и отразяват същността на изследването.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература

В теоретичната част е направен подробен анализ на районирането на лозарството в Сърбия по райони, области и местности. След този анализ в общ вид е посочено състоянието на винарните.

В тази част, която е теоретична са разгледани подробно законите и другите нормативни документи на Сърбия, свързани с производството на грозде и вино. Авторът на дисертационния труд отделя голямо внимание и на перспективите за развитие на винарството в Сърбия. Счита, че това е един от приносите на докторанта, който има голямо практическо значение.

Въпросите на теоретичните основи и анализа на веригите от стойности при производството на грозде и вино, докторанта разглежда във втора глава на дисертационния труд. Тук той отделя голямо внимание на конкурентоспособността на този подотрасъл. Обсъждането се прави на нива район и производствен обект. Автора прави анализ на литературните източници от гледна точка на икономическата теория. Подробен се разглеждат факторите, свързани с конкурентоспособността. В тази част на обзора на литературата по проблема докторанта представя и свои виждания, което също е принос на дисертационния труд.

Автора на изследването прави добър анализ и обсъждане и на публикациите, свързани със стратегиите за постигане на конкурентно предимство. В тази част на анализа той цитира най-известните автори от последните години в тази област. Особено внимание отделя на Портър и неговия модел свързан със стратегиите на фирмата.

Докторанта е отделил особено място на публикациите, свързани с анализа на веригата на стойността. Това е правилно, защото тези материали се отнасят до проблема на дисертационния труд. Той прави конкретни изводи относно най-важните фактори, влияещи на веригата на

стойността. По-специално внимание отделя на технологичните, информационните и екологични фактори.

В тази част на разработката автора много добре определя разходите по основните дейности, свързани с веригата на стойностите. Съвсем правилно е подреждането, което прави като елементи на веригата на стойностите и тяхното подреждане по важност, а именно – входяща логистика, операции, изходяща логистика и дейности по подпомагане.

Докторанта е представил и нагледно много добре разходите за подкрепа на производителите. Той представя не само разходите в общи стойности, но и по структура.

Личен принос на докторанта в тази част на дисертационния труд е начина на разглеждане на конкурентоспособността по отношение на разходите. Той определя и как тя да се повиши по отношение на отделните групи винарни. Авторски принос на дисертацията е и неговото изследване на нагласите и мнението на винопроизводителите.

Въз основа на този задълбочен анализ докторанта прави препоръки, които са също авторски принос. Цялата информация е лично дело на докторанта, чрез анкетно събиране, съгласно методиката. Като резултат докторанта предлага модел на създаване на стойностната верига за винарните. Това е принос на автора и важна част в проектната част на дисертацията. Тук се представят и изводите, в които се очертават основните проблеми на производителите на грозде като: много малки парцели, лоша селска структура, остаряла механизация, скъпи банкови заеми и липса на държавен интерес за подкрепа. Тези изводи дават възможност на автора да направи определени препоръки, които са също принос на дисертационния труд.

В тази част на дисертационния труд се представят и резултатите от анализа на веригата на стойността на винопроизводителите. Тук много подробно са анализирани видовете разходи и тяхната структура. Авторски принос са проблемите, които той определя пред винопроизводителите групирайки ги като: липса на финансови ресурси, липса на информация за възможната подкрепа от държавата и търсенето на вино като много важен проблем. В тази връзка автора прави определени препоръки.

Принос в дисертационния труд са представените нови предизвикателства за стойностната верига на виното. Тук са посочени етапите на стойностната верига на виното и тяхната характеристика.

В тази част на разработката авторски принос са предвижданията за бъдещите изследвания, които според него са: глобални екологични разходи, методологически предизвикателства, финансови предизвикателства, икономически и пазарни предизвикателства, клъстърни. Докторанта разглежда доста подробно всяко от тези предизвикателства.

В края на дисертационния труд е представено подробно заключение и отчет по изпълнение на хипотезите.

Използваната литература е достатъчна както по обем, така и по заглавия и включва нови, съвременни публикации.

6. Приноси на дисертационния труд

Автора посочва пет основни приноса на дисертационния труд. Тъй като те не са разделени на научни и научно приложни, аз си позволявам да ги разделя на тези две групи.

I. Научни приноси

1. Адаптирана е и е приложена методика за изследване, анализ и оценка на веригата от стойности при отглеждането на грозде и производството на вино в Сърбия.
2. Анализирани са и са синтезирани емпирични данни за звената по веригата на стойностите.
3. Разработени са подходи за подобряване на проблемните звена по веригата от стойности за изследвания сектор.

II. Научно-приложни приноси

1. Анализирани са съществуващите подходи за анализ и оценка на секторите, клъстерите и отраслите представени като верига от стойности при организиране на винарския бизнес в Сърбия.
2. Извършена е диагностика на веригата от стойности в сектора и са идентифицирани проблемните звена.

7. Критични бележки и въпроси

1. Липсва списък на съкращенията.

8. Публикувани статии и цитирания

Приемам броя на публикациите като напълно достатъчни. Те са пряко свързани с темата на дисертационния труд.

Автореферата отговаря напълно на материалите, включени в дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на научените и приложените от докторанта различни методи на изследване, правилно изведените изследвания, направените обобщения и изводи, считам че представения дисертационен труд отговаря на изискванията на: ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя ПОЛОЖИТЕЛНО.

Позволявам си да предложа на почитаемото научно жури също да гласува положително и да присъди на Горан (Зоран) Лапчевич образователната и научна степен ДОКТОР по научната специалност: Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли).

30.07.2020г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проф. дн Димитър Костов